7. 10. 2015

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Autorská díla na internetu

V posledních letech s dynamickým rozvojem informačních technologií, internetu nevyjímaje, roste i potřeba fyzických a právnických osob (zejm. obchodních společností) veřejně prezentovat své produkty a služby, nejčastěji prostřednictvím webových stránek. Obsahem takových prezentací pak zpravidla bývají texty, obrázky či videa. Je ovšem třeba mít na paměti, že právě tyto texty, obrázky či videa mohou naplňovat znaky autorského díla podle autorského zákona a jako taková pak požívají zvláštní právní ochrany.

Užití vlastního autorského díla a potřeba souhlasu třetích osob

Autorské dílo je jedinečný výsledek tvůrčí duševní činnosti autora vyjádřený v jakékoli objektivně vnímatelné podobě (včetně podoby elektronické). Úprava autorského díla, jeho ochrana a výkon autorských práv z něj plynoucích, resp. problematika správních deliktů z jejich porušení, je obsažena v autorském zákonu.

I v případě, že v rámci prezentace je užíváno vlastní autorské dílo (tj. zejména vlastní text, obrázek či video), může nastat situace, kdy je třeba respektovat omezení plynoucí z autorských práv ostatních autorů. Typicky se jedná o případy, kdy vlastním autorským dílem je fotografie či video obsahující vyobrazení výrobku, který je autorským dílem jiného autora. Obdobná situace nastává v případě, že se autorská díla dotýkají osobnostních práv jiných osob, například při pořízení fotografie zobrazující jinou fyzickou osobu. V obou těchto případech je k pořízení autorského díla (např. fotografie) a způsobu jeho dalšího užití zapotřebí souhlasu dotčené osoby, tedy buď autora zobrazeného autorského díla (např. výrobku), nebo osoby autorským dílem zachycené.

Užití cizího autorského díla a potřeba souhlasu jeho autora

Vedle užití vlastního autorského díla se pro webovou (či jinou) prezentaci nabízí též užití autorských děl jiných autorů, přičemž v zásadě platí, že k takovému užití je vždy třeba autorova souhlasu.[1]

V praxi často dochází k prostému kopírování a stahování textů, obrázků a videí z původního zdroje umístěného na internetu a k jejich následnému použití, a to nejen bez uvedení původního zdroje autorského díla, ale dokonce právě bez potřebného souhlasu autora díla k jeho užití. Důvodem takového jednání je zřejmě neznalost kontextu autorskoprávní ochrany, možných důsledků porušení autorských práv, či snad dokonce lhostejnost k autorským právům. Je přitom chybou domnívat se, že se na nelegální užití autorského díla nepřijde. Riziko odhalení a následného postihu je vysoké. V internetovém prostředí bývají používány speciální vyhledávací softwary, které jsou schopny autorské dílo lokalizovat např. pomocí vodoznaků nebo stenografických zpráv, které fungují v podstatě jako jedinečný podpis autora.

Pokud někdo užije autorské dílo bez svolení autora (a nejedná se přitom o výjimečné případy, ve kterých zákon takové užití bez svolení autora připouští), například stažením textů, fotografií nebo videí z internetu a jejich umístěním do své webové či jiné prezentace, dopouští se tím protiprávního jednání, které v krajním případě může být posuzováno i jako trestný čin.

Licenční smlouva, licence Creative Commons a fotobanky

Souhlas autora s užitím autorského díla je nejčastěji udělován ve formě licenční smlouvy, kterou autor díla poskytuje nabyvateli licence oprávnění užívat autorské dílo. Licenční smlouva může opravňovat nabyvatele k neomezenému užití autorského díla, nebo může být licence omezena různými ujednáními smluvních stran obsaženými v licenční smlouvě. Nabyvatel licence tedy může být oprávněn užít dílo v původní nebo zpracované či jinak změněné podobě, pouze určitým způsobem nebo všemi způsoby užití, v omezeném či neomezeném rozsahu. Právní úprava licence k předmětům chráněným autorským zákonem je od 1. ledna 2014 obsažena v novém občanském zákoníku.

Zvláštním druhem licence je tzv. licence Creative Commons opravňující nabyvatele licence bezúplatně k různým způsobům užití autorského díla, přičemž způsob a rozsah užití závisí na zvolené verzi licence. V případě uplatnění oprávnění z této licence je nabyvatel při užití díla povinen uvádět název díla, jeho autora, zdroj a specifikovat verzi licence, aby bylo zřejmé, jaká oprávnění z ní pro nabyvatele plynou. Autorská díla spadající pod licenci Creative Commons pak mohou být užita podle zvolené verze licence i ke komerčním účelům. Nejznámějšími zdroji takto licencovaného obsahu jsou např. Flickr či služba Google+.

Jako legální zdroj zejména obrázků a v poslední době též videí slouží různé fotobanky a databanky, v nichž lze na základě licence získat oprávnění v různém rozsahu a k různým způsobům užít autorské dílo ve fotobance či databance uložené a jí zpřístupněné.

Odkazy na autorská díla ve webových prezentacích

Určitou možností, jak zobrazit ve své webové prezentaci autorské dílo bez udělení souhlasu konkrétního autora, může být využití odkazování na autorská díla zveřejněná na internetu.

Problematikou sdělování autorských děl veřejnosti pomocí tzv. hyperlinků (tj. odkazů na zdroj autorského díla), embeddovaných odkazů (tj. odkazů, kliknutím na něž se autorské dílo zobrazí takovým způsobem, že sice vyvolá dojem, že se nachází na stránce odkazu, ve skutečnosti ale pochází z jiné webové stránky) či framingu (tj. vložení videa či obrázku z jiné webové stránky) se v uplynulém roce zabýval Soudní dvůr Evropské unie, který v této souvislosti vydal dvě významná rozhodnutí. V nich se zabýval zejména výkladem pojmu sdělování díla veřejnosti upraveného v čl. 3 tzv. Informační směrnice,[2] dle kterého poskytnou členské státy autorům výlučné právo udělit svolení nebo zakázat jakékoli sdělení jejich děl veřejnosti včetně zpřístupnění jejich děl veřejnosti takovým způsobem, že každý jednotlivec ze strany veřejnosti má k těmto dílům přístup z místa a v době, které si sám zvolí.

První z těchto průlomových rozhodnutí vydané v únoru loňského roku se zabývalo sporem skupiny novinářů a provozovatele internetových stránek obsahujících hypertextové odkazy na jejich články.[3] Soud se v něm vypořádal s otázkou, zda odkazování na autorské dílo v prostředí internetu lze podřadit pod pojem sdělování díla veřejnosti dle čl. 3 Informační směrnice či nikoli, a rovněž se zabýval rozsahem pojmu veřejnost. Soud dovodil, že užití hyperlinku představuje sdělování díla veřejnosti ve smyslu Informační směrnice. Aby však v případě odkazování došlo k porušení autorského práva, muselo by být autorské dílo takto sdělováno tzv. nové veřejnosti, tedy osobám, které nebyly – objektivně nahlíženo – zahrnuty do množiny veřejnosti u původního sdělování samotným autorem nebo osobou k tomu oprávněnou. Jinými slovy, k zásahu do autorských práv by v

případě odkazu mohlo dojít pouze tehdy, pokud by pomocí odkazování bylo autorské dílo sděleno širšímu okruhu osob (například by odkaz směřoval na obsah, který byl v původním umístění přístupný pouze určité omezené skupině uživatelů placeného webového rozhraní), nebo pokud by došlo k odkazování na zdroj, kam bylo autorské dílo umístěno neoprávněně (bez souhlasu autora). Naopak v případech, kdy je autorské dílo zveřejněno na internetu se souhlasem jeho autora bez dalšího omezení, nedochází odkazem na takové autorské dílo k porušení práv jeho autora.[4]

Ve druhém případě Soud řešil předběžnou otázku, zda vložení cizího autorského díla zpřístupněného veřejnosti na cizí webové stránce na vlastní webovou stránku (za použití tzv. framingu) představuje sdělování veřejnosti ve smyslu čl. 3 Informační směrnice.[5] Soud přitom dospěl k závěru, že odkaz na autorské dílo, které je veřejně publikované na internetu majitelem autorských práv (v tomto případě šlo o video umístěné na youtube.com), lze umístit na vlastní web bez souhlasu autora, pokud k tomu nedochází za použití specifické technologie odlišné od technologie původního sdělování, a zároveň tím nedochází ke sdělování cizího díla tzv. nové veřejnosti (tedy osobám, kterým by autorské dílo v místě jeho původního umístěno nebylo přístupné).

V obou shora popsaných případech, jimiž se Soudní dvůr Evropské unie zabýval, je přitom důležitým aspektem právě podstata odkazování, které nenaplňuje znaky rozmnožování autorského díla ve smyslu autorského zákona. Na rozdíl od kopírování a stahování totiž v případě odkazování nejde o vytváření duplikátu autorského díla, který by byl následně umístěn na webové stránky odlišné od původního zdroje.

Možné důsledky porušení autorských práv

V případě, že k neoprávněnému užití autorského díla dojde, je takové porušení právních předpisů spojeno s několika důsledky.

Především se autor, do jehož práv bylo neoprávněně zasaženo nebo jehož právům hrozí neoprávněný zásah, může domáhat odstranění následků takového zásahu do svého práva (např. stažením neoprávněně zkopírovaného obrázku z webových stránek), poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu (včetně poskytnutí zadostiučinění v penězích), náhrady způsobené škody či vydání bezdůvodného obohacení.

Vedle uvedených soukromoprávních důsledků může být neoprávněným užitím autorského díla naplněna skutková podstata správního deliktu podle autorského zákona, v krajním případě i trestného činu porušení autorského práva, práv souvisejících s autorským právem a práv k databázi. Závažnost trestného činu se přitom posuzuje podle míry zásahu do práv autora, resp. velikostí prospěchu z takového jednání získaného, případně podle toho, zda protiprávní jednání porušující autorské právo, vykazuje znaky obchodní činnosti či jiného podnikání neoprávněně jednající osoby. Osobami, kterým hrozí trestněprávní postih za porušení autorského práva, přitom mohou být nejen fyzické, ale i právnické osoby.

Andrea Kopečková,

advokátní koncipientka

VEPŘEK CASKA VLACHOVÁ advokátní kancelář s.r.o.

Husova 242/9
110 00 Praha 1

Tel.: +420 222 220 775
Fax: +420 222 220 804
e-mail: info@vcv.cz

---

[1] Výjimkou z tohoto pravidla jsou tzv. volná díla (tedy díla, u nichž uplynula doba trvání majetkových práv autorských a každý je může bez dalšího volně užít) a zákonná omezení autorského práva v podobě tzv. volných užití a užití na základě zákonných licencí.
[2] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.
[3] SDEU C-466/12 Nils Svensson, Sten Sjögren, Madelaine Sahlman, Pia Gadd v. Retriever Sverige AB.
[4] FOREJTOVÁ, Monika. Hyperlinkový tunel do majetkového práva autorského., [online]. Pravniprostor.cz, dostupné na www, k dispozici >>> zde.
[5] SDEU C-348/13 BestWater International GmbH v. Michael Mebes a Stefan Potsch.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- DEAL MONITOR
- Český institut informatiky, robotiky a kybernetiky (CIIRC ČVUT) a Národní centrum umělé inteligence (NCUI) uspořádali 7. října 2026 diskuzní workshop „Možnosti a limity používání AI v právních procesech“
- DEAL MONITOR
- Komora má být pro advokáty, ne jejich vrchností
- Když má komora sílu jednoho slona, stát má sílu deseti tisíc slonů
- DEAL MONITOR
- Dvacet let vlastní cestou. Arthur Braun o svobodě, číslech a lidském elementu advokacie
- DEAL MONITOR
- DEAL MONITOR
- DEAL MONITOR
- Tři dekády v advokacii a otevřený pohled na to, co profesi i justici nejvíc škodí